

शामकीय सेवकांची वयाच्या ५०/५५ व्या वर्षानंतर सेवेत रहाण्याची पात्रापात्रता ठरविण्याची कार्यपद्धती

शिस्तभंगाची कार्यवाही प्रलंबित असलेल्या शामकीय सेवकांच्या प्रकरणांचे पुनर्विलोकन.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

परिपत्रक क्रमांक एम्‌आरसी-१०७९/३०३-पंधरा

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २४ ऑक्टोबर १९७९

परिपत्रक

सध्या अमलात असलेल्या आदेशानुसार शामकीय सेवकांची वयाच्या ५०/५५ व्या वर्षानंतर सेवेत रहाण्याची पात्रापात्रता विविध पातळीवरील विणे पुनर्विलोकन समित्यांच्या शिफारशीवरून ठरविण्यात येते. या समित्या संबंधित शामकीय सेवकांचे अभिलेख (रेकॉर्ड) विहित निकषांच्या आधारे तपासून त्यांच्या सेवेत रहाण्याच्या पात्रापात्रतेबाबतच्या शिफारशी योग्य त्या सक्षम प्राधिकाऱ्यांना कळवीत असतात.

२. याबाबत ज्याच्या विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही प्रलंबित किंवा प्रस्तावित आहे असा एखादा शामकीय सेवक त्याच्या अभिलेखाच्या आधारे वयाच्या ५० किंवा ५५ व्या वर्षानंतर सेवेत रहाण्यास अपात्र असल्याचे विशेष पुनर्विलोकन समितीस आढळून आल्यास त्याच्या प्रकरणी काय कार्यवाही करावी असा प्रश्न उपस्थित झाला आहे. शासन परिपत्रक (गोपनीय), सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक सीडीआर-११६८/४५३/डी-१, दिनांक २५ ऑक्टोबर १९६८ अन्वये यापूर्वीच आदेश देण्यात आलेले असून त्यांचा सारांश असा आहे की, ज्यांच्या विरुद्ध त्यांना बडतर्फ करण्याइतक्या किंवा सेवेतून काढून टाकण्याइतक्या (डिमिस किंवा रिमूव्ह करण्याइतक्या) गंभीर स्वरूपाच्या आरोपांवरून शिस्तभंगाची कार्यवाही प्रलंबित आहे अशा शामकीय सेवकांना, त्यांचे अभिलेख चांगले नसले तरीही, सदर कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत सेवेत ठेवणे सामान्यतः आवश्यक आहे. तथापि या आदेशांचे अनुपालन करण्यात एक अडचण जाणवते. ती अशी की पुनर्विलोकनाधीन शामकीय सेवकांच्या विरुद्ध असलेले आरोप कितपत गंभीर स्वरूपाचे आहेत, व त्या आरोपांमुळे सदर शामकीय सेवक बडतर्फ केला जाण्याची किंवा सेवेतून काढून टाकला जाण्याची कितपत शक्यता आहे, हे ठरविणे विणे पुनर्विलोकन समितीमार्फत शक्य होत नाही.

३. ही, वस्तुस्थिती विचारात घेऊन असा निर्णय घेण्यात आला आहे की अशा प्रकारच्या प्रकरणी पुढे दर्शविलेली कार्यपद्धती अनुसरण्यात यावी.

(अ) विहित निकषांच्या आधारे संबंधित शामकीय सेवकांच्या गोपनीय अभिलेखांचे मूल्यमापन करून त्यांच्या वयाच्या ५०/५५ व्या वर्षानंतर सेवेत रहाण्याच्या पात्रापात्रतेबाबतच्या शिफारशी योग्य त्या सक्षम प्राधिकाऱ्यांना कळविण्याची विशेष पुनर्विलोकन समित्यांची प्रचलित पद्धत चालू रहावी.

(ब) तथापि ज्या प्रकरणी समिती मुदतपूर्व सेवानिवृत्तीची शिफारस करित असेल अशा प्रकरणी समितीने संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्यांचे लक्ष सामान्य परिपत्रक (गोपनीय), सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक सीडीआर-११६८/४५३/डी-१, दिनांक २५ ऑक्टोबर १९६८, यामधील आदेशांकडे वेध्यावे व त्यांना अशी सूचना द्यावी की, जर संबंधित शामकीय सेवकांविरुद्ध त्याला सेवेतून बडतर्फ करण्याइतक्या किंवा काढून टाकण्याइतक्या गंभीर स्वरूपाच्या आरोपांवरून शिस्तभंगाची कार्यवाही प्रलंबित अथवा प्रस्तावित असेल, तर त्याच्यावर मुदतपूर्व सेवानिवृत्तीची नोटीस बजाविणे सदर कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत तहकूब ठेवावे.

(क) अशा प्रकारे ज्या प्रकरणी नोटीस तहकूब ठेवली गेली असेल ते प्रत्येक प्रकरण शिस्तभंगाची कार्यवाही पूर्ण होताच, संबंधित शासकीय सेवक निर्दोष ठरला असल्यास, किंवा त्यास बडतर्फी, सेवेतून काढून टाकणे किंवा सक्तीची सेवानिवृत्ती याव्यतिरिक्त इतर काही शिक्षा दिली गेली असल्यास, सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी पुन्हा विचारात घ्यावे. अशा प्रकरणी विशेष पुनर्विलोकन समितीची शिफारस मिळाल्यापासून एक वर्षाच्या कालावधीत शिस्तभंगाची कार्यवाही पूर्ण झालेली असेल तर तहकूब ठेवलेली नोटीस संबंधित शासकीय सेवकावर बजावण्यात यावी. तथापि विशेष पुनर्विलोकन समितीची शिफारस मिळाल्यापासून शिस्तभंगाची कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत एक वर्षापेक्षा अधिक कालावधी लोटलेला असल्यास संबंधित शासकीय सेवकाचे प्रकरण त्याच्या अद्ययावत गोपनीय अभिलेखामह पुन्हा एकदा समितीकडे पुनर्विलोकनासाठी पाठविण्यात यावे.

४. मंत्रालयाचे सर्व विभाग, सर्व विभागप्रमुख व सर्व कार्यालयप्रमुख यांना अशी विनंती करण्यात येते की, वर दर्शविलेली कार्यपद्धती काटेकोरपणे अनुसरली जाईल अशी दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

ग. अ. देशमाने
विशेष कार्य अधिकारी

प्रति

- राज्यपाल यांचे सचिव,
- मुख्य मंत्री यांचे सचिव,
- *प्रबंधक, मूळ न्यायशाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
- *प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- इतर सर्व विभागप्रमुख,
- सर्व कार्यालयप्रमुख,
- मंत्रालयाचे सर्व विभाग.

*पत्ताने.